

ὅτι ὁ Ἀριστοτέλης περιέγραψε πολλά ζῶα καλλιώτερον καὶ ἀκριβέστερον παρὰ τὸν Βυρῶνα; Ὁ γνωστὸς διὰ τὸ περὶ γενέσεως τοῦ *Ποιρικῶ* δικαίου σύγγραμμα Ἰταλὸς Ῥωμανιώσης, μὴ ἀρκούμενος εἰς μικρότερα, ἀπηνῆθη καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα τοῦ φιλοσόφου εἰς τὸν Ἀριστοτέλην καὶ εἰς ὅλην τὴν χορείαν τῶν ἐνδόξων Φιλοσόφων τῆς σημερινῆς Γερμανίας, περιορίζων τὴν ἀληθινὴν Φιλοσοφίαν εἰς τὸν ὁμογενῆ του Στελλίνην καὶ εἰς ἑαυτόν. Αἱ διάφοροι φιλοσοφικαὶ σχολαὶ τῆς Γερμανίας υπεράσπισαν ἢ θέλουν υπερασπίσει βέβαια τὴν τιμὴν των ὡς πρὸς τοῦτο, ὑπὲρ δὲ Ἀριστοτέλους εἶναι Γάλλοι, Γερμανοὶ, Ἀγγλοὶ καὶ οἱ φρονιμώτεροι βέβαια τῶν Ἰταλῶν, εἶναι οἱ αἰῶνες καὶ ἡ φωνὴ τοῦ Ῥωμανιώση πρέπει νὰ κατapaλαίσῃ πάντας τούτους, ἵνα εὕρῃ προσηλύτους.

Εἶπεν ὁ Τραβὺς ὅτι ἡ λογικὴ τοῦ Ἀριστοτέλους οὔτε πλήρης, οὔτε ὀρθὴ εἶναι, καὶ ὅτι αὐτὸς πρῶτος ἐξήγησε τοὺς νόμους τοῦ συλλογίζεσθαι. Ἀλλὰ οἱ ἀρμόδιοι πρὸς τοῦτο κριταὶ δὲν ἐπίεσθησαν. Ὁ περιώνυμος φιλόσοφος τῆς Καινιγσθέργης εἶχεν εἰπεῖ πρότερον ὅτι ἡ λογικὴ τόσον ἐτελειοποιήθη παρὰ Ἀριστοτέλους, ὥστε ἔκτοτε, ἐὰν ἐξαιρεθῶσιν ὀλίγα τινὲς μικρολογίαι, οὔτε ἔγινεν, οὔτε εἶναι δυνατὸν νὰ γένῃ βῆμα πρὸς τὰ ἐμπρὸς ἢ πρὸς τὰ ὀπίσω. Ὁ δὲ περιώνυμος πλατωνικὸς τῶν Παρισίων τί λέγει; ὅτι μετὰ τὸν Ἀριστοτέλην καὶ Κάντιον δὲν μένει τι πλεόν εἰς τὴν τοῦ λογικοῦ ἐξακρίβωσιν. « *Je pense qu'après Aristote et Kant, la liste des élémens de la raison doit être fermée, et que ces deux grands analystes ont épuisé la statistique de la raison* » (36), ὁ Ἰταλὸς ἀββᾶς Κομπανιωνῆς ἐτόλμησε νὰ παραβάλλῃ τοὺς Ἑλληνας πρὸς τοὺς Ἑβραίους· τοῦτο ἐξήψε τὸν ζῆλον εἰς ὁμογενῆ μας Ἑπτανήσιον, τὸν μακαρίτην ἱερὸν Δυνᾶν, τὸν Κερκυραῖον, νὰ υπερασπίσῃ θαυμάσια τοὺς προπάτορας, χωρὶς νὰ ἀμελήσῃ τοὺς ἀπογόνους (37).

Ἡ φιλολογία μετὰ τῶν πολλῶν καλῶν της ἔχει καὶ τὰ κακὰ της. Ἐν τούτων εἶναι βέβαια καὶ ἡ ματαιοπονία. Ἐλπίζω ἄλλοτε νὰ δοθῇ ἀφορμὴ νὰ λαλήσωμεν πλατύτερον περὶ τούτου· ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀρκείτω μόνον εἰπεῖν, ὅτι πρὸς τοιοῦτον κακὸν ἀρίστη προφύλαξις εἶναι τὰ παραγγέλματα τῶν ἀρχαίων, χρόνου φρίδου καὶ δαπανώμενος ἐφ' ἃ μὴ δεῖ ὀλίγος ἔσῃ ἐφ' ἃ δεῖ.

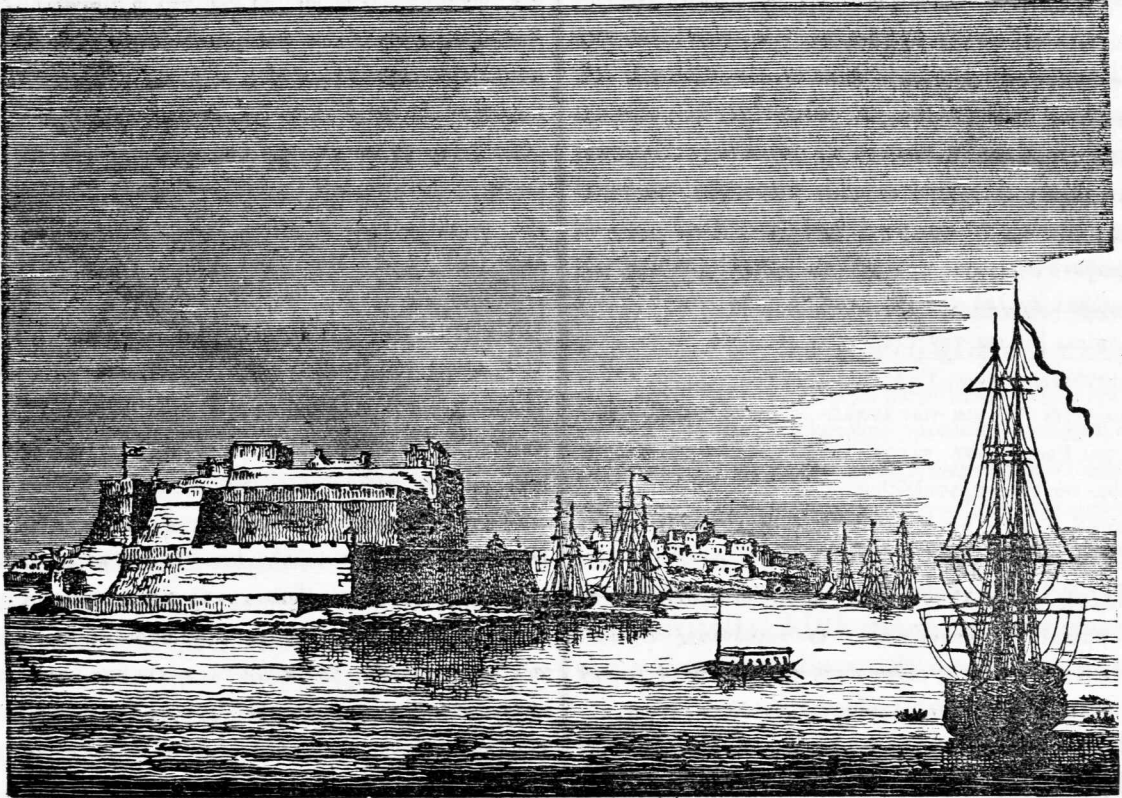
Τὰ ἀναστρέφοντα, τὰ ἀνακυκλικὰ ἢ καρκενικὰ καὶ ὅσα ἄλλα ὁ μακκρίτης Κοραῆς ἐσημείωσε (38), τὰ περὶ Ἀτλαντίδος, τὰ περὶ τῶν πρὸ Ὀμήρου *φιλολόγων* (39), τὰ πολύμοχα ἔργα τοςούτων καὶ τοιούτων περὶ νεκρικῶν λύχων τῶν ἀρχαίων (40), αἱ παιδαριώδεις ἐπιδείξεις τοῦ Νεαπολίτου Βικεντίου Καρδῶνη ὅστις, κατὰ μίμη-

σιν τῶν ἀσίγμων ᾠδῶν Λάσου τοῦ Ἑρμιονέως, ἔγραψε διατριβὰς ὁλοκλήρους χωρὶς τοῦ δεινὸς ἢ δεινὸς γράμματος τοῦ ἀλφαβήτου (41), αἱ ἀτυχεῖς προσπάθειαι τοῦ Γοροπίου καὶ Ρουθβεκίου ἵνα ἀποδείξωσιν, εἰ θεὸς θέλει, ὅτι ὁ Ἀδάμ ἐν τῷ ἐπιγεῖφ παραδείσῳ ἐλάλει τὴν Βελγικὴν, ἢ Τευτονικὴν ἢ Γοτλικὴν γλῶσσαν (24), αἱ ἀκαίροι μικροφιλοτιμίαι τοῦ Ἰερωνώνμου Ῥωραρίου ὑπὲρ τῶν μυῶν (43), ἡ ὑπὸ Μογηρίδου *ιστορία τῶν Γαλῶν* (44), αἱ *μυομυρμηκομαχίαι* Θεοφίλου Φιλέγγου, γνωστοῦ καὶ παρ' ἡμῖν, διὰ τὸ μακκρονικὸν ποίημα (45)· ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα πρέπει, παρ' ἡμῶν τοῦλάχιστον τῶν πτωχότερων, νὰ παραχωρηθῶσιν εἰς ἄλλους πλουσιωτέρους ὡς παιδιὰ, δι' ἄλλα χρησιμώτερα ἔργα τῶν ὁποίων ἡ πατρίς ἔχει χρεῖαν.

Ἐκτὸς τούτων εἶναι σκόπελος ἄλλος, καὶ σκόπελος ἐπικίνδυνος εἰς τὴν Φιλολογίαν. Ἡ τὰς λέξεις μάλιστα θηρεύουσα καὶ ἐξακριβοῦσα καὶ κατὰ γράμμα Φιλολογία ἢ λογοφιλία γινομένη, ἀποσπῶσα τὸν νοῦν ἐκ τοῦ πραγματικοῦ, τὸν καθιστᾷ κενὸν καὶ τὸν ἐμπνέει, κατὰ δυστυχίαν φύσημα καὶ οἷσιν. Δὲν διέφυγε τοῦτο τὴν ὀξυδερκειαν τοῦ Πλάτωνος ὅστις λέγει « *Κὰν διαφυλάξῃ τὸ μὴ σπουδάζειν ἐπὶ τοῖς ὀνόμασι, πλουσιώτερος εἰς τὸ γῆρας ἀναφνήσῃ φρονήσεως* » (46). Σκληροὶ καὶ βαρεῖς κατὰ τοῦτου φέρονται οἱ ἐπιστήμονες, μετὰ πικρίας ἐπιχλευάζοντες· ὅτι οὔτε οἱ τὸν νέον κόσμον εὐρόντες, οὔτε οἱ νέους πλανήτας ἀνακαλύψαντες ἐκαυχήθησαν τόσον, ὅσον ἀπειροκάλως καυχῶνται οἱ περὶ τὴν Φιλολογίαν ἀσχολούμενοι, διότι ἀνεκαλύψαμεν λάμβδα ἢ νῖ περισσότερον, δασεῖαν ἀντὶ φιλῆς, διότι ἐν καιρῷ τῷ δέοντι ἐξεφώνησαν πινδαρικὴν ἢ συνεσιακὴν λέξιν, δι' ἄλλας γραμματικὰς μικρολογίας, τὰς ὁποίας οὐδὲ τοῦ κόπου ἀντάξιον εἶναι νὰ ἀναφέρωμεν. Ἐναντίον τοιούτου κινδύνου μία εἶναι ἡ σωτηρία, ἡ παρατήρησις, ὅτι ὅλη ἡ ἀνθρωπίνη σοφία εἶναι ὡς κόκκος συνάψεως, καὶ ἡ ζητήσις πόσον μέρος τοῦ κόκκου τούτου εἶναι ὅλη ἡ Φιλολογία, καὶ πόσον μέρος τῆς Φιλολογίας αἱ γραμματικαὶ μικρολογίαι. (ἀκολουθεῖ)

Ἡ ΝΗΣΟΣ ΜΕΛΙΤΗ.

Ἡ νῆσος αὕτη καίται εἰς τὸν 35 βαθμὸν τοῦ πλάτους καὶ τὸν 33 τοῦ μήκους, μετὰ τῆς Ἀφρικῆς καὶ τῆς Σικελίας, ἀπὸ τῆς ὁποίας διαχωρίζεται διὰ τοῦ λεγομένου πορθμοῦ τῆς Μεσίτης. Ἡ γῆ αὐτῆς εἶναι καρποφόρος καὶ καλλιεργημένη καὶ ἐπ' αὐτῶν τῶν θράχων, οἵτινες καλύπτουσιν ὅλην σχεδὸν τὴν ἐπιφάνειαν τῆς νήσου. Τὰ

πλουσιώτερα δὲ αὐτῆς προϊόντα εἶναι ὄσπρια, ὀπῶραι, κάλλιστα χρυσόμηλα (πορτοκάλια) κρόκος, ἰνδικόν, βαμβάκιον καὶ γεόμηλα.

Ἡ Ἀγγλία ἥτις κατέχει τὴν νῆσον ταύτην ἀπὸ τοῦ ἔτους 1814 λαμβάνει μεγάλας πολιτικὰς καὶ ἐμπορικὰς ὠφελείας ἐξ αὐτῆς. Διαιρεῖται δὲ εἰς τρεῖς νήσους, Βαλέταν, Γαῦλον καὶ Κομῆτον, αἵτινες φαίνεται διεχωρίσθησαν ἀπ' ἀλλήλων διά τινος ἡφαιστίου ἐκρήξεως. Πρωτεύουσα τούτων εἶναι ἡ Βαλέττα, αἱ τρεῖς δὲ ὁμοῦ ἐμπεριέχουσι κατοίκους 150 περίπου χιλιάδας ψυχῶν.

Ἡ νῆσος αὕτη, λαβοῦσα ἀλληλοδιαδόχως τὰ ὀνόματα Ὑπερία, Ὠγυγυῖα, Μελίτη καὶ Μάλτα, ὑπῆρξε κατὰ τινες μὲν κατοικία τῶν Τιτάνων, κατ' ἄλλους δὲ ἡ αὐτοκρατορικὴ ἐπικράτεια τῆς Καλυψῆς, τὴν ὁποίαν ὁ Ὅμηρος καὶ ὁ Φινελὼν ἐδόξασαν διὰ τῶν συγγραμμάτων αὐτῶν. Καὶ κατὰ μὲν τὴν μεταξὺ τῶν μυθωδῶν χρόνων καὶ τῆς ἱστορίας ἐποχὴν, ἀποικία Φοινικικὴ διώξασα ἐκεῖθεν τὴν Καλυψὴν ἢ τοὺς Τιτάνας, ἀπεκατέστησε τὴν Μελίτην κέντρον τῆς ἐνώσεως τῶν ἀπειραριθμῶν πλοίων, οἱ ὧν οἱ Ἀγγλοὶ οὗτοι τῆς ἀρχαιότητος εἶχον

κατακαλύψειν ὅλας τὰς τότε γνωστὰς θαλάσσας. Κατὰ δὲ τοὺς χρόνους, καθ' οὓς ἡ ἱστορία τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων ἤρχισε νὰ λαμβάνῃ ἐπίσημον χαρακτῆρα, ἐξουσίασαν ἀλληλοδιαδόχως τὴν νῆσον Μελίτην οἱ Ἕλληνες, οἱ Ῥωμαῖοι καὶ οἱ Καρχηδόνιοι, καθ' ἣν ἐποχὴν καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ῥιφθεὶς εἰς τὰ παράλια τῆς νήσου ταύτης ἐκ ναυαγίου, τοῦ ὁποίου οἱ Μελιταῖοι σέβονται εἰσέτι τὴν μνήμην, εἰσῆξεν ἐκεῖ τὸν Χριστιανισμόν· ἀκολούθως ἐκυρίευσαν τὴν νῆσον ταύτην οἱ Γότθοι μέχρι τοῦ μεσαιῶνος, ὅτε ἔλαβον αὐτὴν οἱ Σικελοὶ, ἐκ δὲ τῶν Σικελῶν οἱ Ἀραβες, ἐκ δὲ τῶν Ἀράβων οἱ Γάλλοι βασιλεῖς τῆς Σικελίας, ἐκ δὲ τῶν Γάλλων οἱ Ἰσπανοί.

Κατὰ δὲ τὰ 1530 ὁ Αὐτοκράτωρ Κάρολος ὁ Ε'. παρεχώρησεν αὐτὴν εἰς τοῦ ἱππότης τοῦ τάγματος τοῦ ἀγίου Ἰωάννου τῆς Ἱερουσαλήμ, οἵτινες διωχθέντες ὑπὸ τῶν Τούρκων ἐκ τῆς νήσου Ῥόδου περιεπλανῶντο ἀπὸ παραλίας εἰς παραλίαν.

Αἱ ἐκ τῆς νήσου Μελίτης κατὰ τῶν Τούρκων ἐνεργούμεναι ἀδιάκοποι ἐχθροπραξίαι καὶ τὰ ἡρώϊκά κατορθώματα πολλῶν ἀρχηγῶν τοῦ τάγματος τούτου,

ἐπροξένησαν τσαούτην δόξαν εἰς τὴν νῆσον ταύτην, ὥστε οἱ ἱππόταί τοῦ τάγματος τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τῆς Ἱερουσαλὴμ μετωνομάσθησαν, ἰπποτάι τῆς Μελίτης· ἀλλὰ τὸ τάγμα τοῦτο εἶχεν ἤδη διαφθαρῇ, ὅταν ὁ Ναπολεὼν κατὰ τὴν πρὸς τὴν Αἴγυπτον δίοδον αὐτοῦ κατήργησεν αὐτὸ παντελῶς, καθυποτάξας τὴν νῆσον ἀμαχητὶ ἐν ἔτει 1798. μετὰ δὲ δύο ἐτῶν ἐπίμονον πολιορκίαν τῶν Ἀγγλῶν καὶ γενναίαν ἀντίστασιν τῶν κατοίκων ὅλης τῆς νήσου, ἡ Μελίτη στενοχωρηθεῖσα ὑπὸ τοῦ λιμοῦ παρεδόθη εἰς τοὺς Ἀγγλους, οἵτινες ὑπεσχέθησαν μὲν κατὰ τὴν ἐν Ἀμβιανῷ εἰρήνην ἐν ἔτει 1802 ν' ἀποδώσωσιν αὐτὴν μετὰ τρεῖς μῆνας εἰς τοὺς ἱπποτάς τοῦ τάγματος τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἐφύλαξαν τὴν ὑπόσχεσιν αὐτῶν, ἐξεβρόχην πάλιν ἐνεκα τούτου ὁ πόλεμος μεταξὺ Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας, μέχρις οὗ κατὰ τὴν ἐν ἔτει 1814 ἐν Παρισίοις συνθήκην, ἡ νῆσος Μελίτη ἀνεγνωρίσθη κτῆμα τῶν Ἀγγλῶν.

Ἡ νῆσος Μελίτη διαφυλάττει πολλά λείψανα τῆς ἀρχαίας αὐτῆς δόξης καὶ πολλὰ περίεργα ἔχνη τῶν διαφόρων λαῶν, οἵτινες ἀλληλοδιαδόχως ἐκράτησαν τῆς νήσου· τὸ περιεργότερον τῶν ἀρχαίων τούτων μνημείων εἶναι ἡ παλαιὰ πόλις, ὅπου διατηροῦνται συγκεχυμένα μετ' ἀλλήλων διάφορα Φοινικικά, Ἑλληνικά, Ῥωμαϊκά, καὶ Ἀραβικά ἐρείπια οἰκοδομῶν, λείψανα ἀγαλμάτων, νομίσματα καὶ ἔχνη μνημείων τοσούτον κολοσσαίων, ὥστε καταντᾷ τις νὰ πιστεύσῃ, ὅτι μόνοι οἱ Τιτᾶνες ἠδύναντο νὰ κινήσωσι καὶ νὰ ἐπισωρεύσωσι πέτρας τοσούτου ὑπερόγκου μεγέθους· ἐπὶ τέλους ἡ γλῶσσα τῶν σημερινῶν Μελιτιῶν σύνθετος ἀπὸ λέξεις Ἑλληνικὰς, Γαλλικὰς, Ἀραβικὰς καὶ Ἰταλικὰς μορφωθείσας κατὰ τὸ ἰδίωμα τῆς παλαιᾶς Φοινικικῆς γλώσσης, παρουσιάζει εἰς τὸν φιλόσοφον περιηγητὴν σπουδαϊότατον ἀντικείμενον βαθείας μελέτης.

Οἱ παλαιοὶ Ἕλληνες εἶχον τσαούτην ὑπόληψιν διὰ τὸ μέλι τῆς νήσου ταύτης, ὥστε τὸ παρέβαλλον μὲ τὸ τοῦ Ὑμηττοῦ· καὶ ὁ Κικέρων διὰ νὰ ἐξεικονίσῃ τὴν θηλυπρεπῆ πολυτέλειαν τοῦ Βερρόριου λέγει, ὅτι ἀνεπαύετο ἐπὶ ῥόδων τῆς Μελίτης.

Ἐκ τῶν νεωτέρων μνημείων τῆς Μελίτης περιεργότατον εἶναι ὁ ναὸς τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, ἐντὸς

τῶν ὑπογείων τοῦ ὁποίου φαίνονται εἰσέτι, λαμπρῶς κεκοσμημένοι, οἱ τάφοι πολλῶν ἐνδόξων ἱπποτῶν τοῦ Μελιταίου τάγματος.

ΠΕΡΙ ΜΟΥΣΙΚΗΣ.

Ἡ μουσικὴ εἶναι πασῶν τῶν ωραίων τεχνῶν ἀρχαιοτάτη· διότι εἶναι φυσικὸν εἰς τὸν ἄνθρωπον νὰ φανερόνῃ τὰ αἰσθήματα τῆς καρδίας αὐτοῦ διὰ τῆς φωνῆς· προσέτι εἶναι τέρψις καὶ ψυχαγωγία αὐτοῦ· διότι τὰ παιδία, φέβ' εἰπεῖν, διὰ νὰ διάγωσιν εὐαρέστως τὸν καιρὸν αὐτῶν συνεθίζουσι νὰ συρίττωσι καὶ νὰ τραγωδῶσιν· οἱ ὁδοιπόροι καὶ οἱ τεχνῖται, διὰ νὰ ἐλαφρύνωσι τοὺς κόπους τῆς ὁδοιπορίας καὶ ἐργασίας των καὶ νὰ παραμυθῶνται, ἄδουσιν· ὅθεν ὅλα τὰ ἔθνη τῆς γῆς εἶχον ἀπ' ἀρχῆς τὴν μουσικὴν· ἀλλ' οἱ πρόγονοι ἡμῶν μετέπληθον ἐπιμελῶς ὡς τέχνην καὶ ἔφερον αὐτὴν εἰς τὸν ὑψηλότατον βαθμὸν τῆς τελειότητος.

Πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ παραδίδωσιν ἡμῖν ἡ ἀγία Γραφή, ὅτι ὁ Ἰουδᾶλ ἐπενόησε ψαλτήριον καὶ κιθάραν (1). Μετὰ δὲ τὸν κατακλυσμὸν, ἐπὶ τοῦ Ἰακώβ φαίνεται, ὅτι ἡ μουσικὴ ἐμελετᾶτο ἐπιμελῶς καὶ φιλοτίμως (2). Ὁ δὲ Μωϋσῆς παιδευθεὶς καὶ τὴν μουσικὴν, κατεσκεύασε καὶ μουσικὰ ὄργανα οἷον τὴν σάλπιγγα καλουμένην βυκάνην. «Ὁ Δαυὶδ εἶδ' ἐν τῷ εἶναι πνεῦμα πονηρὸν ἐπὶ Σαοῦλ, ἐλάμνη θανε τὴν κιννύραν, καὶ ἔψαλλεν ἐν χειρὶ αὐτοῦ, καὶ ἀνέψυχε Σαοῦλ, κτλ.» βασιλεύσας δὲ συνεκρότησεν ἄθροισμα μουσικῶν, καὶ διέταξεν αὐτοὺς νὰ ψάλλωσι μεταχειριζόμενοι καὶ τὰ ὄργανα, ἐνῷ ἀνέβιθαζε τὴν Κιβωτὸν τοῦ Θεοῦ. «Καὶ Δαβὶδ καὶ υἱοὶ» Ἰσραὴλ παίζοντες ἐνώπιον Κυρίου ἐν ὀργάνοις» ἡρμωσμένοις, ἐν ἰσχύϊ, καὶ ἐν ᾠδαῖς, καὶ ἐν κινύραις, καὶ ἐν νάβλοις, καὶ ἐν τυμπάνοις, καὶ ἐν κυμβάλοις, καὶ ἐν αὐλοῖς (3)».

Ὁ Δαβὶδ καὶ οἱ λοιποὶ συνέγραφον στίχους, καὶ περιετίθεσαν εἰς αὐτοὺς μέλη, καὶ ἔψαλλον αὐτοὺς ἐκ φόματος ἐν τῷ ναῷ τοῦ Θεοῦ, διὰ διαφόρων μουσικῶν ὀργάνων πρὸς δόξαν Θεοῦ, ὀνομάζοντες αὐτοὺς θυσίαν αἰνέσεως καὶ ἀλλαλαγμοῦ· διότι νομίζοντες τὴν μουσικὴν πολυτιμώτατον καὶ τιμαλφέστατον πρᾶ-

(1) Γεν. Κεφ. Δ. 14. — (2) Αὐτόθι Κεφ. 14. 27.

(3) Βασιλ. Β'. Κεφ. 5', 5.